

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

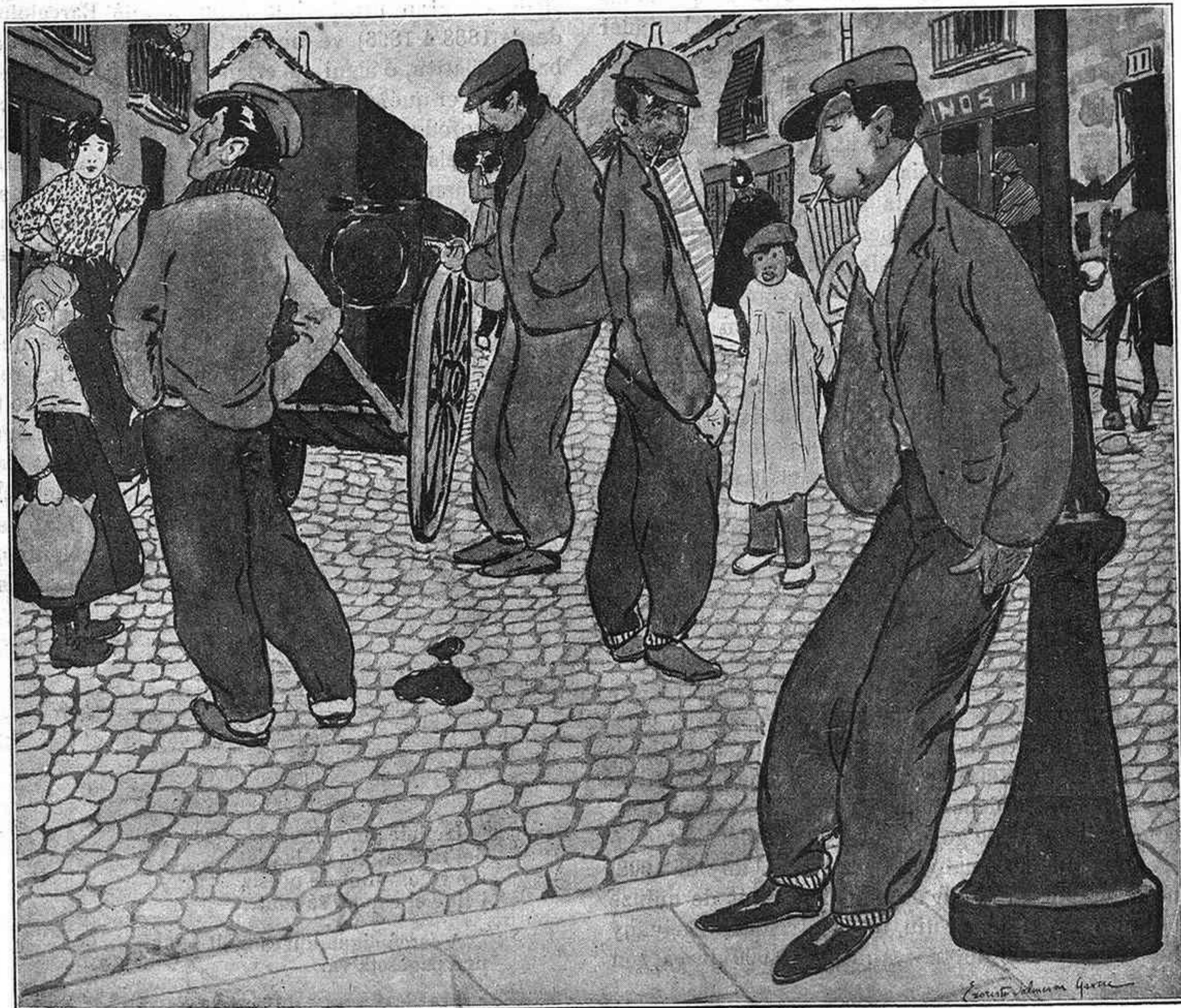
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Extranger, 5.

CHULAPERÍA MADRILENYA 6 AIXÍS SE PASSA LA VIDA

Mentres els uns fan música, els altres van fent... temps.

LA CRISIS DE BARCELONA

Sembla que hi ha actualment una crisi á Barcelona... Segons la pintoresca significació del llenguatge vulgar, *crisis* vol dir falta de diners. *Estar en crisis* es lo mateix que *anar d'estiu*. La gent, que no sab grèch, no esbrina l'estricta sentit etimològich de la paraula, y quan sent parlar de crisis, ó 's creu que ha caygut el govern de Madrit, ó bé pensa en la butxaca y 's posa má á l'ermilla seguidament.

¿Estém de crisis, donchs, á la ciutat de Barcelona, més coneguda pels mals noms de *cap y casal de Catalunya* y *metrópoli catalana*? Que cadascú consulti la butxaca y 'l calaix y que repassi els comptes de gastos y ingressos de la familia y del negoci respectivus. Si 's troba ab la butxaca poch plena y 'l calaix massa aixut, ja pot ben dir que la crisis es una trista veritat. Molts amichs meus han fet la prova, l'he feta—¡ay!—jo mateix, y la contestació ha estat unánimament dolorosa: sí, estém en crisis, desgraciadament.

Parleu ab qualsevolga vehí de la nostra ciutat, desde 'l vigilant del barri al amo de la casa, desde 'ls emblanquinadors del Plá de la Boqueria als milionaris del Passeig de Gracia, desde 'l botiguer del carrer del Call al pintor que exposa á can Parés, desde 'l que ven colls y punys al que publica llibres ó escriu dramas, y tothom us dirá lo mateix: «Avuy las cosas están molt malament. Barcelona va de cap per 'vall. Estém en crisis.»

¡Crisis! Ditxosa paraula aquesta. El que la va inventar va tenir una mala pensada y mereix la eterna maledicció dels homes y dels pobles. Si no hí hagués el nom, potser no 'ns adonariam tant de la cosa. Aixó vé á ésser com lo que succeheix en medicina: com més noms de malalties inventan, més malalties hi ha. Inventar un nom d'una malaltia, acabat sempre en *itis*, es crear la malaltia mateixa. Al menos així ho afirma 'l marit de la meva portera, qu' es un home il·lustrat y que llegeix cada día 'ls anuncis dels diaris, els d' *El Diluvio* sobretot.

¿Peró existeix realment aquesta crisis tan grossa á Barcelona? ¿Están tan perduts el comers, la industria y el treball? Jo entench que 'l mal no es tan gros com se diu, y crech, en tot cas, que no hi ha motiu pera alarmarse.

Els negocis van malament, se diu. Potser seria més exacte dir que no van tan bé com avans. Guanyar menys no es lo mateix que perdre. Jo conech un fabricant de teixits y filats, que avans feya anyalment uns magnífichs balansos que li deixavan vinticinch mil duros de guany net. Donchs bé: fa cinch ó sis anys que no guanya lo mateix. L'any de 1908, per exemple, va tenir un benefici líquit de quinze mil duros. Y l'home diu, tot contristat: «Enguany he perdut 10,000 duros.» Aquests 10,000 duros son

els que van dels 15,000 que n'ha guanyat ara als 25,000 que guanyava avans. Hi ha molta, però molta gent que compta així.

¿Que las cosas de Barcelona no van tan bé com avans? Es ben cert. Però ¿qué vol dir *avans*? Perque si bé diu la gent alló de que «representa més avuy una pesseta que *avans* cinch duros», també hi ha un *avans* anterior en que tot anava molt pitjor y en que la gent havían de menjar herbas. Així l'avía m'ho contava molt sovint. En els nostres temps estém una mica mal acostumats, hem agafat l'*estribillo* de que avans estavam millor que avuy. Y no hi ha res més fals, encare que ho hagi dit un poeta ploraner com Jorge Manrique, que alló de

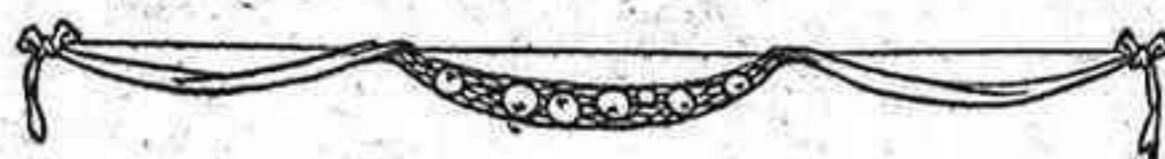
*cualquiera tiempo pasado
fué mejor.*

No hi ha cap rahó pera ésser pessimistas. Al cap y al últim, la crisis del comers y de la industria es un fet mundial. A tot arreu passa lo mateix, poch més ó menos. Els inglesos, els yankís, els alemanys, els francesos, etc., se queixan del mateix mal. Y no ho fem constar per alló de *mal de muchos, consuelo de tontos*, sinó per dir que 'l fet universalment constatat d'una crisis comercial y industrial no té la importancia que se li vol donar. Es un resultat de las lleys económicas que regeixen al món.

Un ex-ministre francés, M. Gabriel Hanotaux, ho ha explicat molt bé aixó. Es l'alternativa de las vacas magres y de las vacas grassas; després d'un període de gran prosperitat (com tingué Barcelona desde 1888 á 1898) vé un període de depressió, de baixa relativa, ó sigui la crisis de la butxaca y del calaix. ¿Per qué? Perque 'ls beneficis fácils portan á la sobreproducció, y al seu torn la sobreproducció reduheix els beneficis. Exemple: á Barcelona 'ls botiguers guanyavan espléndidament els anys passats; davant d'aixó se van posar botigas y més botigas; però ara n'hi ha massa, y 'ls beneficis de cada botiguer s'han limitat.

Y tot just en els períodes de las vacas magres es quan s'ha de demostrar l'activitat y l'empresa del negociant. Posar un negoci en época próspera y recullir els diners dels guanys á cabassadas, es molt bonich, però no té cap mérit. Ab bona mar tothom es bon mariner. El mérit está en resistir ab éxit els temporals, per medi de la iniciativa, del coratge, del esperit d'empresa y de treball. Si no fan aixó 'ls comerciants, industrials y fabricants barcelonins, serán ells els culpables de la desgracia que després plorarán.

WIFRET

*
* *

La dolça monotonia
del raig rítmic de la font
me va omplint de poesia
i ting el cap no sé aont.

A cercá aigua, qu'es molt bona,
una pageseta va:

—Me vols dá un tragué, minyona?
—I vosté ¿què'm donará?

—T'está bé un petó a la galta?
Ningú'ns veu, ni ningú'ns sent...—
Al escoltá aixó s'exalta
i fuig d'aprop meu rient.

Fuig rient, de vergonya encesa,
movent sos pits abultats,
galejant la séua amplesa
d'espalles i de costats...

Hi ha en les séues rialles bojes
un poderós incentiu!
Hi ha en les séues galtes rojes
l'abundancia del Estiu!

MAYET

INDISCRECIÓNS

Rodant ahir al atzar per aquests carrers de Déu,
vareig toparme ab en Xanxes, ¿saben?, en Xanxes,
el meravellós municipal que tantas vegadas m' ha
favorescut ab las sevas confidencias.

Véurel y ficarli, com vulgarment sol dirse, els dits
á la boca va ser tot hú. ¿Cóm no ferho aixís, trac-
tantse d' un municipal que, pesi al seu aspecte ino-
fensiu, sembla conéixer els secrets de la Casa Gran
millor qu' en Pere Corominas, en Cruz Mendiola y
en Gómez del Castillo?...

Imitant á la serp del Paradís, el meu primer cuy-
dado va ser allargarli la consabuda poma-cigarret.

—Xanxes—vareig dirli;—es qüestió de fumarnhi
un de prim.

Sense ferse pregar, l' home va péndrel, somrihent.

—Aunque ya sé que eso es una tentativa de co-
hecho, acepto el cigarro.

—¿Cohecho, diheu? ¿Per qué?

—Vamos, hombre!.. ¿Se figura que vengo del hort?..
Usted se propone hacerme hablar y prepara *taba-
queralmente* el terreno... Sea como sea, no se perderá
por mí. Casualmente hoy tengo mucha bilis dentro
y no me vendrá mal desvaporar un poco.

—Donchs, amunt!...

Y ja vam serhi.

—¿De qué 's parla avuy á la Casa de la Vila?—
vaig comensarli á preguntar pera entrar en materia.

—De muchas cosas; pero hay una, especialmente,
que las eclipsa á todas.

—¿La qüestió dels presupostos?

—No, señor.

—¿El bullit de la Reforma?

—No, señor.

—¿Qu' és, donchs?

—Las nuevas farolas de Falqués.

—¿Las del Passeig de Gràcia?

—Cruce con la Diagonal; sí, señor. Eso es hoy en
la Casa Consistorial lo que ustedes llaman «la nota
del día.»

—¿Y qué diuhen? ¿De quín modo las han rebut?...

—Tan malament como V. quiera. El coro de re-
probaciones es unánime. Se partiría V. de risa si
oyese las pullas que sobre esas farolas se sueltan
allí dentro.

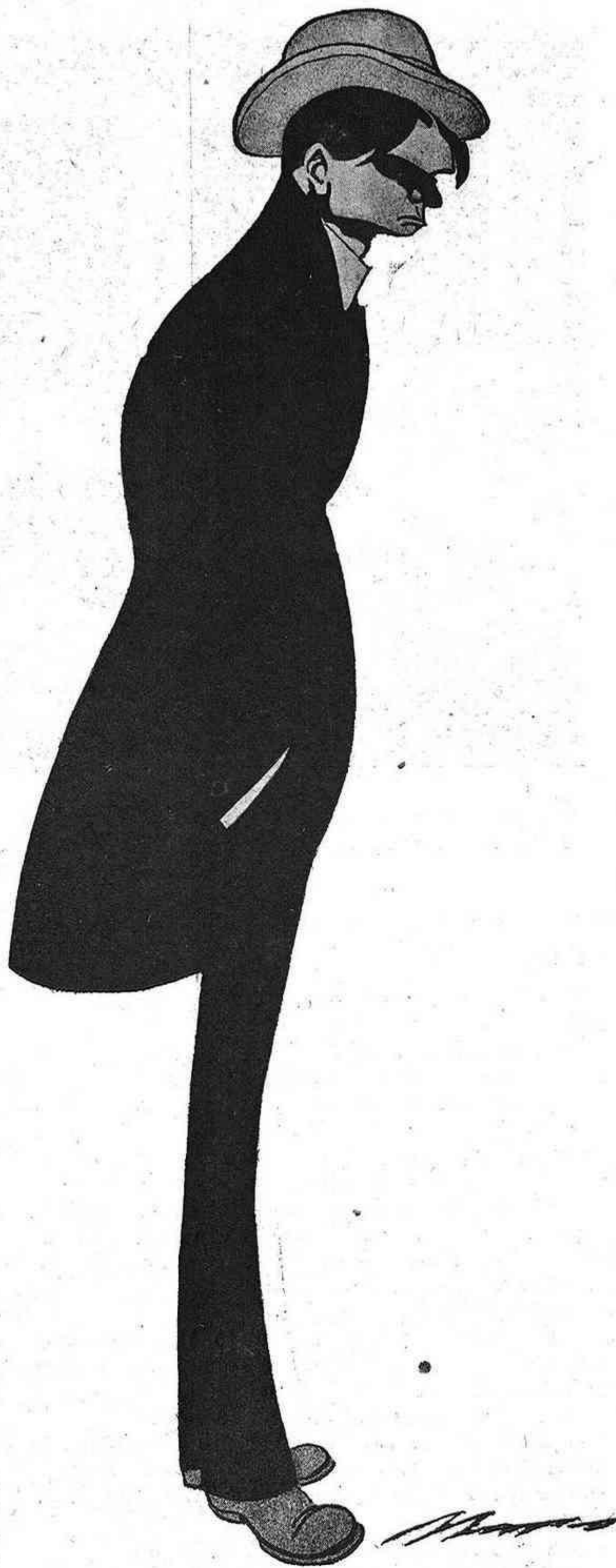
—¿Qué díu en Bastardas?

—Dice que Falqués debe de ser cíclope ó moretis-
ta ó por lo menos partidario del bloque... de piedra.

—¿Y en Borrell y Sol?

—Que en el Código hay diez y nueve ó veinte ar-
tículos que castigan severamente el atentado come-
tido en el Paseo de Gracia por el arquitecto muni-
cipal.

BOHEMIA SENTIMENTAL

—Quan dich que tinch fret, me responen que es
el temps... Imbécils!... També es el temps dels so-
bre-todos... y no 'n gasto!...

—¿Y en Fuster?...

—Que ni en Ginebra, ni en Zurich, ni en Berna,
ni en Milán, ni en Roma, ni en Nápoles, ni en Ham-
burgo, puntos todos visitados por él, ha visto bar-
baridad como aquella.

—¿Y en Rubió?...

AL SALÓ DE BELLAS ARTS

L' arcalde senyor Bastardas, repartint als pobres las flassadas y robas d' hivern que varen adquirirse ab el donatiu dels representants de Toulouse y Luchón vinguts á Barcelona el passat Desembre.

—Que si el *sinyor rey* viese semejante desaguizado, seguramente diría *dues parauletes* que al autor del delito habrían de hacerle muy poca gracia.

—Resultat, que l' *éxit* de don Pere ha sigut complert.

—Completísimol Ni Mundi, el paladín de todas las atrocidades, se atreve á defenderle.

—¿Cóm es, donchs, si tothom está en contra de 'n Falqués, que no li paran els peus, privantli de realisar tants y tants desatinos? ¿Quí es el que l' apoya?

—No se sabe. Unos dicen que es el clero; otros, las potencias extranjerias; otros, las «Tres clases de vapor...» Pero esta vez, créalo V., el vaso ha rebosado y sé positivamente que el pétreo crimen del Paseo de Gracia no va á quedar impune.

—¿Qué volen fer?

—Eso es lo que no está resuelto. Hay concejales que quieren que Falqués acabe de consumir su obra, terminando las farolas sin omitir detalle.

—¿Pero qu' encare hi falta molta cosa?

—¡Ya lo creol... Ha de haber allí cada brazo de hierro retorcido y cada plancha de acero repujado que hará temblar á la *Maquinista Terrestre y Marítima*.

—Y una vegada las farolas acabadas, qué?

—El terror que causarán será tan grande, que esos concejales confían en que el pueblo se levantará en masa pidiendo su inmediato derribo.

—Y 'ls altres regidors ¿de quin parer son?

—Los otros, desengañados ya del tío ese y dando la cosa por suficientemente discutida, opinan que debe llamarse al arquitecto municipal y ordenarle que á sus costas y trabajando día y noche, proceda á desmontar aquellos ridículos candeleros, tormento de la vista y ofensa al buen nombre de la ciudad.

—¿Quín criteri triomfará, al cap y al últim?

—No sél... Pero... repare V. quién viene por ahí á

la izquierda. El concejal ese á quién los mozos de café han declarado el *boycot*; Galí... Es preciso que me separe; que furioso como está, si me viese hablando con V., sería muy capaz de hacerme pagar el berrinche de los aguinaldos...—

Y en Xanxes, més previsor y diplomátich que certs regidors, va posarse 'ls brassos á l' esquena y, xano, xano, com aquell qui en sa vida ha obert el béch, continuá l' interromput passeig que, deturat per mí, havia interromput pochs moments avans.

A. MARCH

POSTALS

No sentis gens de recansa
per las penas que m' has dat.
De cada pena que 'm donas,
amor meu, ne faig un cant.
Per greu que sigui la ofensa
te perdono de bon grat.
¿No veus que sé 'l que sofreixes!
¿No veus que t' estimo tant!..

Malgrat el temps que 'ns separa
de nostre primer petó,
boy pensanhi, dius que *encare*
sent als llavis la dolsó.

Son tas paraulas tan certas,
tenen tan regust de mel
que, glosantlas, veig obertas
totas las portas del cel.

¡Què felissos som, ma vida,
si encare endolcim els dos
ab la delicia fruhida
las presents amargantós!

MIQUEL ANGEL

L' ARCALDE AMABLE

El senyor Bastardas (Q. D. G.) es l' arcalde democràtic, l' arcalde republicà, l' arcalde popular de Barcelona. Aixís s' ha convingut. ¿No ho han sentit dir vostés?

Pero la veritat es que si no 'ns ho haguessin dit, ningú ho coneixeria. De la democràcia, del republicanisme, de la popularitat del senyor Bastardas no n' hem vist cap prova palpable.

El senyor Bastardas fa ni més ni menys que tots els demés arcaldes. Segueix els camins trillats y las innovacions que tant necessita la pobra ciutat de Barcelona l' espanten més que 'l sortir de nit.

Té una virtut el senyor Bastardas: sempre dú una mitja rialla als llabis, es amable, es benévol, es complascent, no té may un *no* per ningú... ¿Qué més

volen? El governador civil senyor Ossorio, el ministre de la Governació senyor Lacierva y el president del Consell de ministres senyor Maura, n' están d' alló més contents. L' altre dia, ab motiu de la pregunta del diputat senyor Burell en el Congrés sobre la provisió de l' Arcaldia de Barcelona, el senyor Lacierva l' alabá tal com si fos de la familia y 'l tractá ab un carinyo enternidor.

Sens dupte pera correspondre á las atencions del govern de Sa Magestat, el senyor Bastardas enguany ha fet fer festa el dia del sant del rey á la tarde als empleats municipals.

¿Aquest es aquell arcalde *farruco*, aquella mena d' arcalde de Zalamea del célebre conflicte de las penjarelles á la Casa Gran?

Ay, senyor Bastardas, *lo que va de ayer á hoy!* Al lleó li han llimat las urpas y las dents.

L' arcalde republicà ha trobat dolsa l' interinitat,

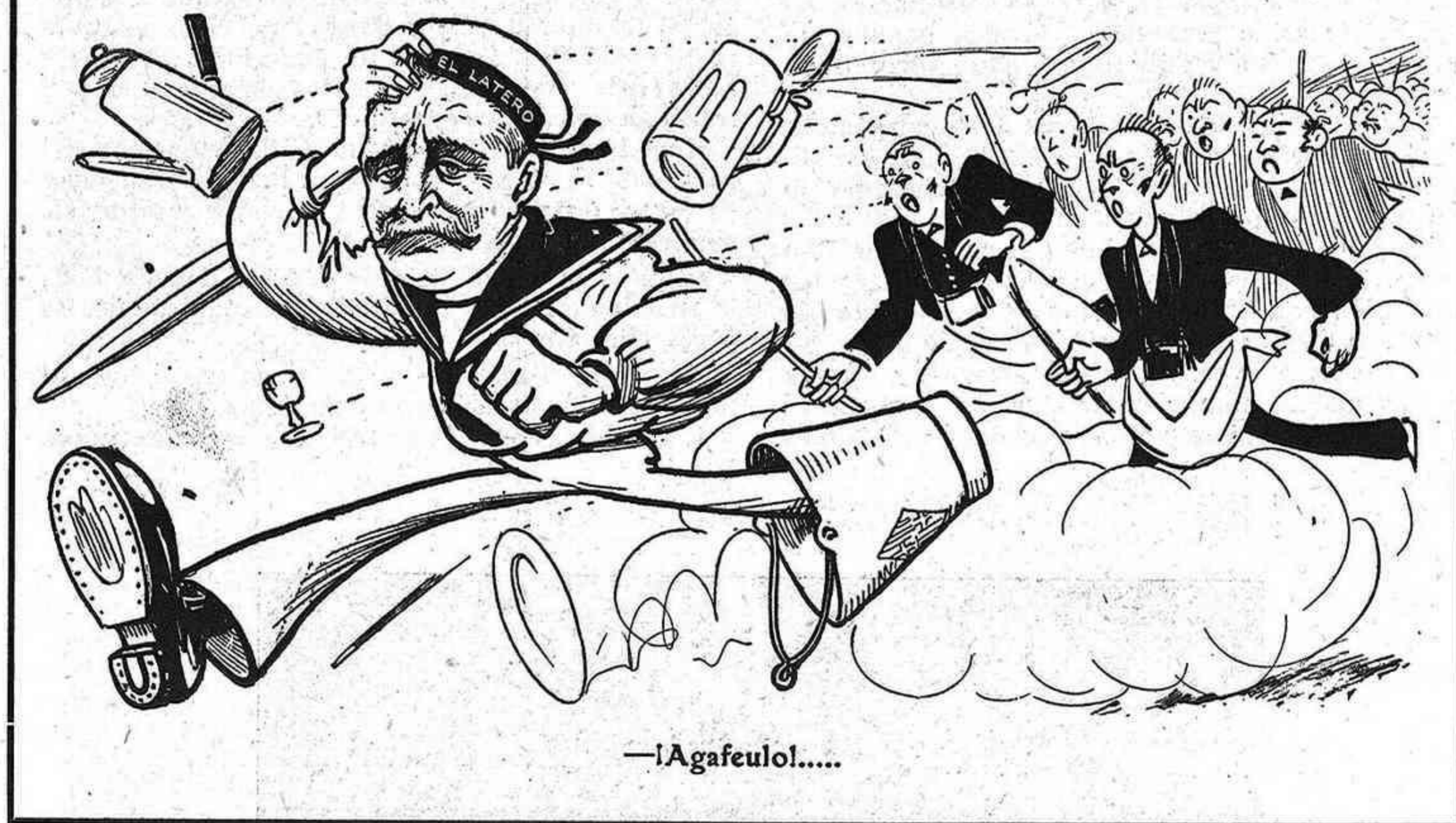
GENT CATALANA, Á PARÍS

PAU FERRER

Artista dramática del *Theatre de l' Odeon.*

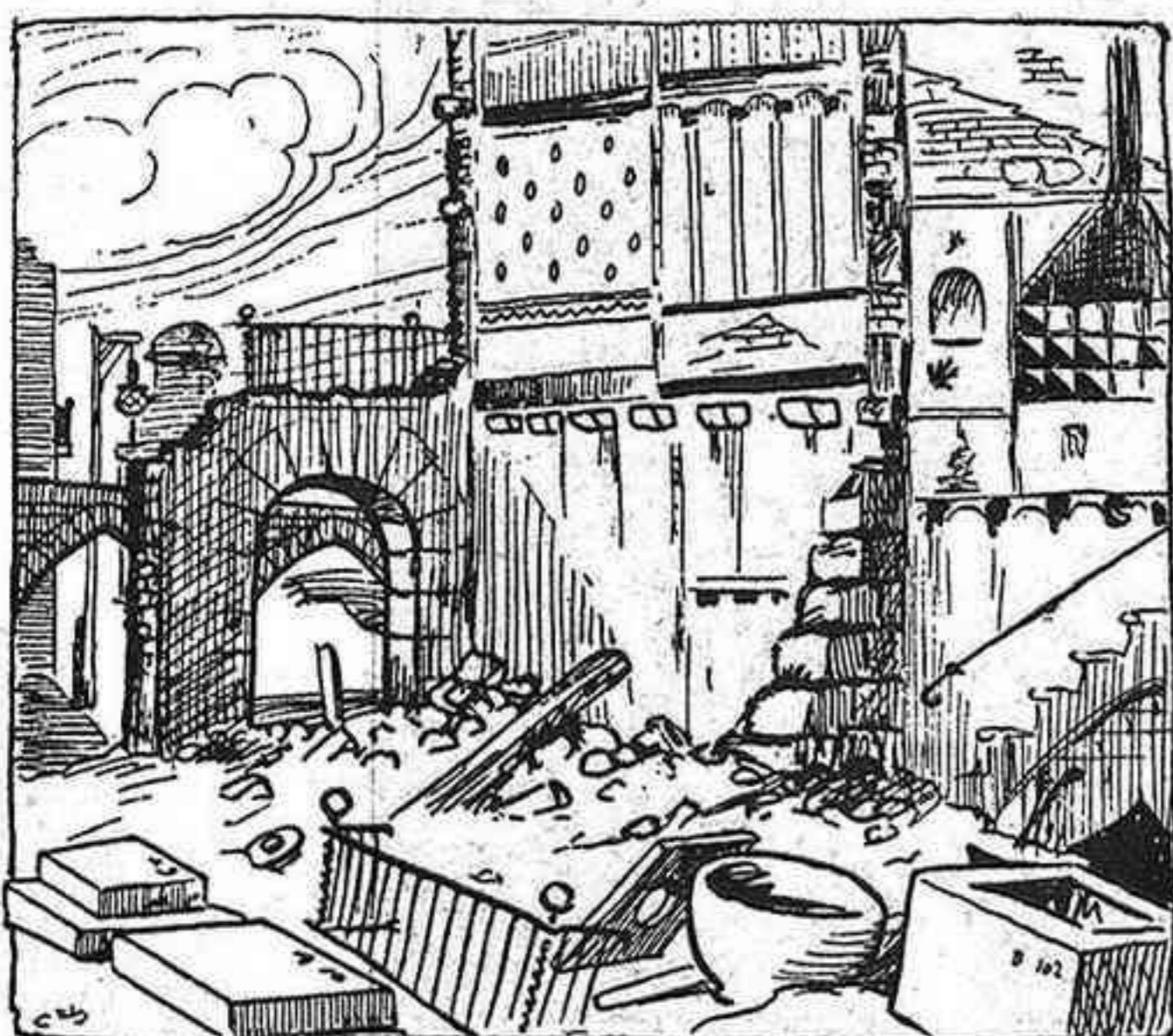
ELS MOSSOS DE CAFÉ, OVACIONANT AL REGIDOR SENYOR GALÍ

ab gastos de representació, exhibicions, visites, àpats y fotografias. Las delicias de Càpua l' han seduhit.

Ha agafat un mal programa el senyor Bastardas. Aquest programa es estar bé ab tothom y no posarse malament ab ningú.

Per si li aprofita, recordarem al senyor Bastardas, á l' arcalde amable de Barcelona, las següents paraulas del cardenal Gibbons: «El que may s' ha creat un enemich en el cumpliment dels seus debers públichs ó privats, raras vegadas deixa un recort que imposi el respecte y l' admiració de la posteritat.»

GLOSARI

LA CREU ROJA DE LA REFORMA

La mena de ciutadans pacífics aficionats a veure obres públiques; aquets futuristes de la ciutat, que encara no aterren una casa, per poc que la casa sia

pública, se n'hi van de bon dematí, s'asseuen en un recó de sol, i es passen tot el sant dia veient com van caient les pedres, i s'ensorren les parets, i que ara cau un manobra, ara deixen anar una viga, hi fan un jornal de vagança; aquets jornalers d'esperit, que segueixen l'obra pedra a pedra, com qui llegeix una novela, i prenen part a la mellora, am la cooperació del destorb, aquets pescadors de canya de terra aixuta i pedra picada, amb això de la Reforma ja saben aon matar l'estona.

En aquells carrerons de Basea, de Fenosa i de la Bomba; en aquells llocs de molça i d'humitat, de desde que hi toca'l sol, està plè d'aquets aficionats, que desfiant polsagueres, i les crostes que van caient, s'estàn allí vigilant, tirant plans, i dient-hi la seva.

Això de tirar cases a terra, per molta mena de gent, té un regust de tafaneria que'ls fa menjar fòra d'hora, els fa llevar dematí i els fa perdre l'obligació. Veure l'interior de les cases, d'aquelles cases que feia segles que no hi havia entrat la claror; i saber com estaven fetes, i com tenien la cuina, i com amagaven l'arcova, i aont hi havien els soterranis, té un regust de cosa prohibida, que'ls fa ensumar per tots els recons; descobrir les intimitats d'aquelles parets recloses, i saber com duien les mitges i els enagos i la camisa, aquells edificis de pedra, té una voluptuositat tant extranya que allí'ls teniu clavats com musclos, vigilant totes les despulles i regirant tots els armaris.

Aquestes fures del passat, amb un clau, amb una cortina, amb un fogó, o un troç de paper, endevinen tota l'història, i la tragedia de cada casa. Per aquell trocet de palma que queda als ferros d'un balcó, saben que allí hi havia infants i saben que hi havia una mare; pel clau de la pica al peu del llit, saben que tenien religió, i per la mida dels fogons, saben que

DESPRÉS D' HAVER COBRAT L' AGUINALDO

—¡Hola!... ¿Ahont van els empleats municipals ab tot aquest aparato?
—Deuhen anar á celebrar el déficit de cinch milions de pessetas que l' any passat ha tingut el nostre Excelentíssim Ajuntament.

patien miseria; pels dibuixos de les parets i un troç d'estampa que ha quedat, saben que l'amo era lliberal, i per la falta de fogons saben que no menjava a casa; i pel descuid que hi ha per tot arreu, que no hi era mai a casa; per les pintures que hi ha a les golfes saben que hi vivia un artista, i que en aquell niuot de fustes hi havia deixat les plomes; pel desordre d'un altre pis, que'ls que hi havien deixat les plomes, no eren pintors; eren donzelles; per la negror, una fornol, i per la blancor, un farinaire.

Això veuen i això endavinen aquets ciutadans de bé, que van a tafanejar aquelles pobres reliquies que treuen a la llum del sol!

I entre ells hi ha'ls antiquaris.

Però aixís com aquells batxillerejan, i lo que han vist no ho expliquen, aquets ho guarden i ho fan públic. Són la creu roja dels objectes.

XABAU

LLIBRES

QUÈNTO DE NADAL, per Apeles Mestres.—Ha sigut publicat per compte de la «Biblioteca Teatralia» aquest quènto en dos actes, que l' eminent autor de *Nit de Reys* y de *Pierrot Lladre* va escriure expressament ab destí al Teatre per Infants en un moment d' humor que la maynada y fins els grans haurán d' agrahirli, donchs se tracta d' un joguet escénich primorós, ungit de sanitosa poesia.

No 'ns detindrem en analitzar-lo, tota vegada qu' en secció corresponent ja varem ferho al estrenarse l' obra á Novetats. Recordém, sòls ab satisfacció, que 'l quènto va representarse ab éxit durant un grapat de días y que la crítica, en general, va ferne excelents judicis favorables.

ALMA RELIGIOSA, per S. Pey Ordeix.—Es sens dupte

l' obra més seriosa y més madurament escrita del popular ex-capellá Sr. Pey Ordeix. Llibre no sòls fruyt d' estudi, en el que l' autor hi assimila l' essencia filosófica dels més grans pensadors, sinó llibre viscut, animat per una forsa interna que arriba á donar únicament l' experiencia d' una vida plena d' esculls en els que l' ánima en lluyta ab els innombrables prejudicis actuals hi juga 'l principalíssim paper.

De trentasis capítuls consta 'l volúm y cada hu d' ells es prou sujestiu y interessant pera ésser materia d' una obra á part. Tots els problemas latents, totas las *causeries* que hi ha per tocar en materia de religió constan en el sumari d' *Alma Religiosa* que, més que altra cosa, es una crítica rahonada y justa, pero potent y fibladora, de la gran hipocressia que covan la majoria dels moralistas católichs.

LES DAMES D' ARAGÓ. *Primera serie*, per S. Sanpere y Miquel.—Ha estat una bona pensada l' editar en condicions altament populars aquesta interessant y curiosíssima obra en que 'l senyor Sanpere fa gala de sa gran erudició en materias históricas. Tots els bons catalanistas y en particular els que 's preocupan de reconstituhir ab el sistema retrospectiu llegirán ab verdadera fruició aquesta obra, á la que favoreix agradosament una forma amena y un estil gens ampulós que permet al lector passar els ulls per davant d' aqueixas damas-monuments nacionals com aquell qui examina una galeria de retrats al aygua-fort.

El tomet de referencia que, com dihém més amunt, constituheix la primera serie de *Dames d' Aragó*, forma part de la «Biblioteca Popular de L' Avenç.»

ALTRAS PUBLICACIONS REBUDAS:

10 Rey ó res!—Drama en tres actes de Serafi Pitarra. Feya molt temps que estava agotat, y eran molts els colleccionistas que esperavan sa reimpressió. Ha sigut editat de nou per *La Escena Catalana*.

El Detectiu Jeph-Roch Homs.—Es una conseqüencia burlesca original de Salvador Bonavía. Com á parodia detectivista va obtenir un bon éxit al estrenarse 'l día 28 de desembre al Principal.

La Rondalla del Dijous.—Quèntos per la quitxalla ab ilustracions. S' han publicat els quaderns 1, 2 y 3.

SEPT SCIENCES

¡¡ GRAN REGALO!!

als llegidors de LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

La celebrada obra humorística del P. VALBUENA

La Resurrección de Don Quijote

se dona avuy per **25 céntims** en aquesta Administració: Rambla del Mitj, 20, Llibreria Espanyola.

No es indispensable retallar el cupó. N' hi ha prou ab presentar el número que será sellat y retornat.

PRINCIPAL

Els Hipòcrites segueixen proporcionant magnífichs plens a l' Empresa y forts aplaudiments als artistes de la companyia Jiménez.

Pera demá s' anuncia l' estrena de l' obra detectivista *Arseni Lupin*, de M. Leblanc, ab decorat exprofés, y prenenthi part tota la plana major dels artistes de la casa.

LICEO

Nostres braus liceístas sempre han rebut ab mostrás de satisfacció la brillant y efectista partitura del mestre Boito.

Aquesta vegada tota la espectació, aquella espectació que senten a cada *reprise* els esperits amichs de fer comparacions indiscretas, estava concentrada en els intérpretes y especialment en els protagonistas. Y havem de consignar ab goig que tant el baix Nicoletti com la senyora Cagliardi varen portarse com a veritables eminencias, esborrant recorts y fentse aplaudir a cada pas ab sa veu admirable, ab el bon gust ab que la jugan y ab l' art exquisit que posan en sos respectius papers.

La orquesta s' portá també excelentment, baix la vareta mágica (vulgo: batuta) del acreditat mestre Mascheroni, haventse vist obligada a repetir alguns fragments.

ROMEA

La familia Rocamora es una comedia dramática més ben pensada que sentida. Representa un gran esforç, digne de tota estima; l' esforç de un autor jove que vol donar un pas endavant... y el dóna. No 'l dóna, potser, ab relació al esforç, però 'l dóna indubtablement ab relació a anteriors produccions qu' están en la memoria de tots.

La nova obra del senyor Crehuet té un primer acte ab totas las bonas condicions de exposició honradament artística: sobrietat, iniciació dramática, perfecta descripció de caràcters y una gran justesa d' ambient. En el segón, no tan sortosament arrodonit, segueixen ab igual consistencia aquellas bellas qualitats en lo que toca a la psicologia dels personatjes, pero no en la tensió dramática, que decau sensiblement per manca d' emoció y a pesar de la poética escena final, que molts li critican al autor y que nosaltres considerém la millor de l' obra. Tampoch serém nosaltres qui li peguem palmetada per las escenas escandalosas del cassinet en el tercer acte. Altras barallas fóra de lloch havém acceptat en el teatre... sobre tot si s' ha

tractat de teatre extranjer. La única cosa que 'ns sembla falsa en aquellas es la rápida transició de caràcter que inopinadament manifestan alguns dels tipos protagonistas y que mereixia una deguda preparació. La primera part del quart torna a encarrilarse, reprenent la forsa y la naturalitat del primer, fins a la sortida del metje seductor, ahont comensan las situacions *violentas* pera arribar a un final real, viscut, tot lo que 's vulgui pero, artísticament, equivocát.

En resúm, cal remarcar que *La familia Rocamora*, qu' es un drama acceptable y potser hauria estat una bona novela, escénicament no s' manté a la altura que fa esperar el primer acte, y que 'l seu principal defecte es la manca d' aquell ressort especial que produheix en el públich l' esgarriansa de la emoció. Conté infinitat de bellesas de llenguatge, alguns dels personatjes com el del notari y el de la seva amiga son esboçats ab gran trassa, y en molts de las escenas s' hi descubreix al autor sincer que fuig de efectismes teatrals... *mirallets pera cassar aloses*.

Els actors varen posarhi el seu granet de sorra. En Jaume Borrás va fer un *senyor Rocamora* just d' expressió y de accionats; l' Aymerich, un Notari deliciós; la senyora Parreño, una amiga del Notari acabada; en Nolla un *don Joan* que deixéulo anar; en Daroqui, un comediant perfecte, y els altres... plens de voluntat.

* * *

Dilluns va tenir lloch el benefici del gran Iscle Soler. El beneficiat, per motius de salut no va poder pendrehi part. Las obras escullidas: *La Mare*, ab la novetat del paper de Manel fet pe 'n Torelló y acceptat pel públich ab simpatía; y *Els tres toms*, en els que 'n Nolla s' encarregá del paper del Sr. Soler, sortintne victoriós, al punt de veure's ovacionat per la seva tasca artística.

* * *

Pera demá s' anuncia la primera de la nova obra en tres actes de 'n Santiago Rusiñol *L' Intelectual*.

TÍVOLI

Dimecres havían de comensar unas representacions del gran espectacle mágich, fantástich y excéntrich del celebrat artista italiá Watry.

Els que recordan lo ben presentat d' aquest espectacle, que s' doná a Barcelona fa alguns anys, anirán segurament al Tívoli a refrescar la memoria y donar una mica d' esplay als ulls ab la *poesia* del notable ilusionista.

ELDORADO

Como se ama, comedia en dos actes dels senyors Castillo y Jover, es una obra sens altra condició que la d' estar correctament escrita.

Baix el punt de vista artístich y de mecánica teatral deixa bastant que desitjar, donchs si conté alguna ingenuitat cómica, es aquesta tan mancada de picardía que recorda sovint las primitivas formas dels nomenats *pasa-tiempos*.

Gracias a la bona má dels artistes, l' obra va passar y va aplaudirse.

NOVETATS

La proba de que 'l teatro d' ideas quan es en mans d' un mestre domina al auditori tant ó més que 'l teatro de sentiment, ens l' está donant en Brioux ab sa hermosa producció *Las Didas (Les Remplaçantes)*. El públich, familiarisat ja ab aquestas obras que van de dret al esperit sense deixar de tocar el cor alguna vegada, (sobre tot quan l' autor es además artista) s' interessa y s' emociona davant d' aquests quadros vius, arrencats d' una vida social plena de llagas y que está demanant el bisturí a corre cuyta.

Las Didas, per sa enlayrada moral, per la veritat nua que descobreix, pel notable relleu artístich ab que va vestida, es una obra digna d' admirarse y mereixedora del més entussiástich aplauso. En alguns punts se ressent de la *prédica* que indefectiblement l' autor havia de posar en boca dels personatjes, pero aquesta prédica es tan justa, tan persuasiva, que fa perdonar al més exigent els petits defectes teatrals que s' manifestan.

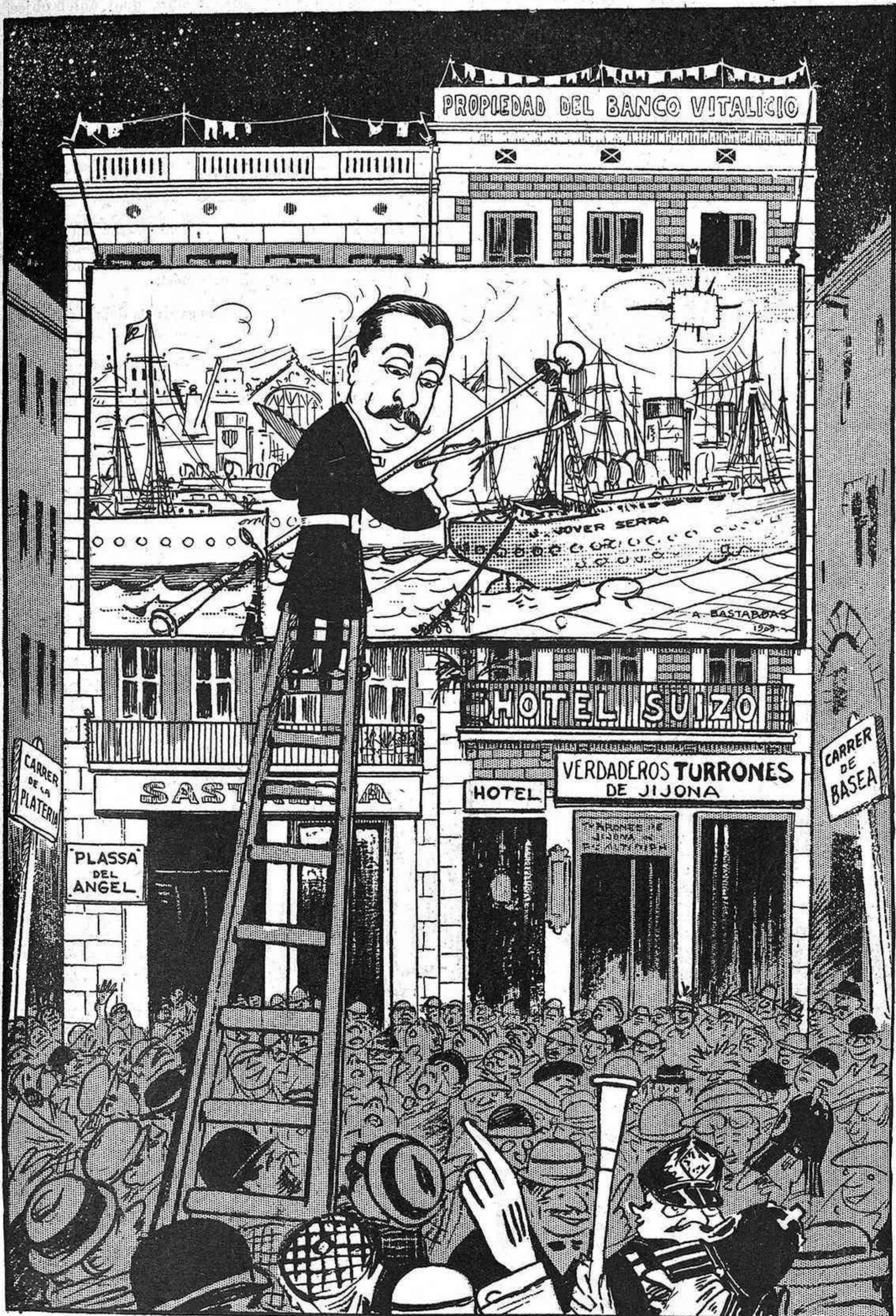
Els actors de *Novetats* laboran ab *amore* la valenta producció escénica de 'n Brioux.

La traducció, bona.

La direcció y la presentació, més que regulars.

PARAULA D' ARCALDE

«No es probable que transcurran seis meses sin que desde la plaza del Angel puedan descubrirse las embarcaciones del puerto.»
 (Gacetilla de l' Arcaldia publicada el 1.º d' Agost.)

—Vareig dir que avans del primer de Febrer desde aquesta plassa 's veurfan els barcos del port, y, en efecte, els barcos se veuen.

CONCERTS

Se n'han celebrat tres de notables, durant la senmana que acabém de transcorre.

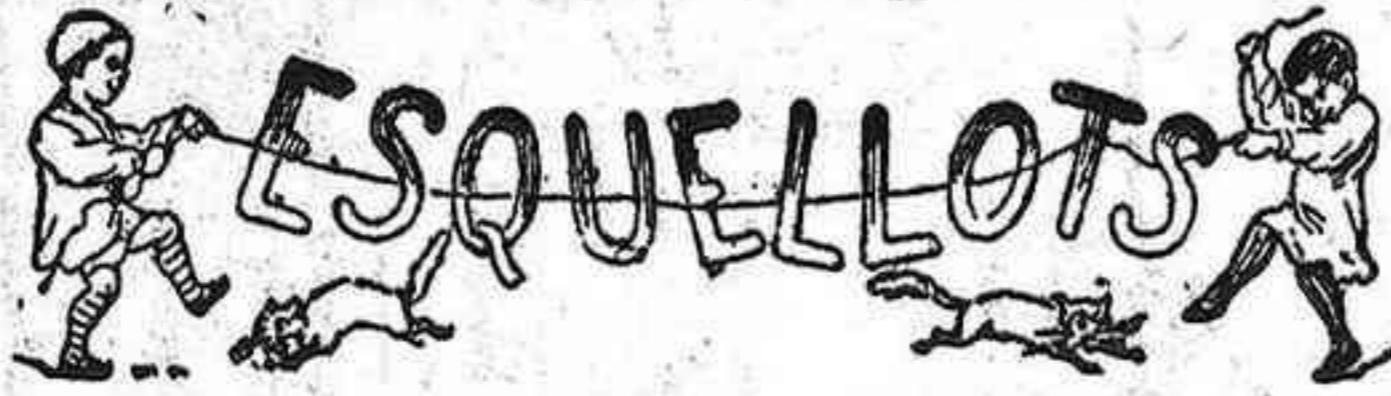
Un en el «Palau de la Música Catalana», el passat divendres, á càrrech del *Orfeo Catalá* y en obsequi als seus socis protectors.

Un altre en el «Círcol Artístich de Sant Lluch», el diumenge al matí, á càrrech del violinista Rossendo Masriera, y acompanyat pels senyors Galimany (piano) y Palau (violí).

Y un altre, finalment, en el susdit «Palau de la Música» á càrrech del pianista D. Francesch Peracáula y el violinista D. Antoni Torelló, celebrat el dissapte día 23.

La impossibilitat de parlarne extensament per manca d'espai, ens obliga á resumir dihent que 'ls respectius auditoris, molt lluhits, varen sortir perfectament complascuts de tan interessants sessions musicals, lo mateix de las *soirées* que de las *matinées*.

L. L. L.

Diumenge al matí s'efectuá al Palau de Bellas Arts la repartició de las flassadas y robas d'abrich pera criaturas, adquiridas ab las cantitats que pera socorre als pobres entregaren al arcalde els representants de Toulouse y Luchon que á darrers del any passat varen venir á visitar-nos.

Ha sigut molt celebrada l'aplicació donada pel senyor Bastardas al delicat present dels francesos, y ab verdader gust li transmetém las frasses de reconeixement ab que 'ls pobres agraciats ab els deu *vales* de robas y altres deu de flassadas, que l'arcalde va tenir l'atenció d'enviar-

nos pera que 'ls repartíssim, han rebut el seu oportú y útil obsequi.

S'ha fundat á Nova-York un club, qual únich objectiu es propagar el bon humor y l'alegría.

El seu lema es tan breu com expressiu.

Se reduheix á una sola paraula: *Rihém*.

¡Quina falta hi fa, á Barcelona, una societat d'aquest género!

La majoría de las que avuy tením pecan pel extrém contrari.

Cert que la seva divisa no es precisament *Plorém*.

Pero totes ploran.

O fan venir ganas de plorar.

A un pobre mendicant, recullit al carrer per la guardia municipal, se li varen trobar á sobre, ben amagadets entre 'ls pellingos que li servían de vestit, mil cinch cents duros y... ¡endevinin qué més!...

—¿Y deu accions del Banch?

—No, senyors: y un parell de ganivets dels més llarchs que usan els pinxos.

¡Quí sab!

Potser, en mitj de tot, aquests dos ganivets son els que explican la possessió d'aquells mil cinch cents duros.

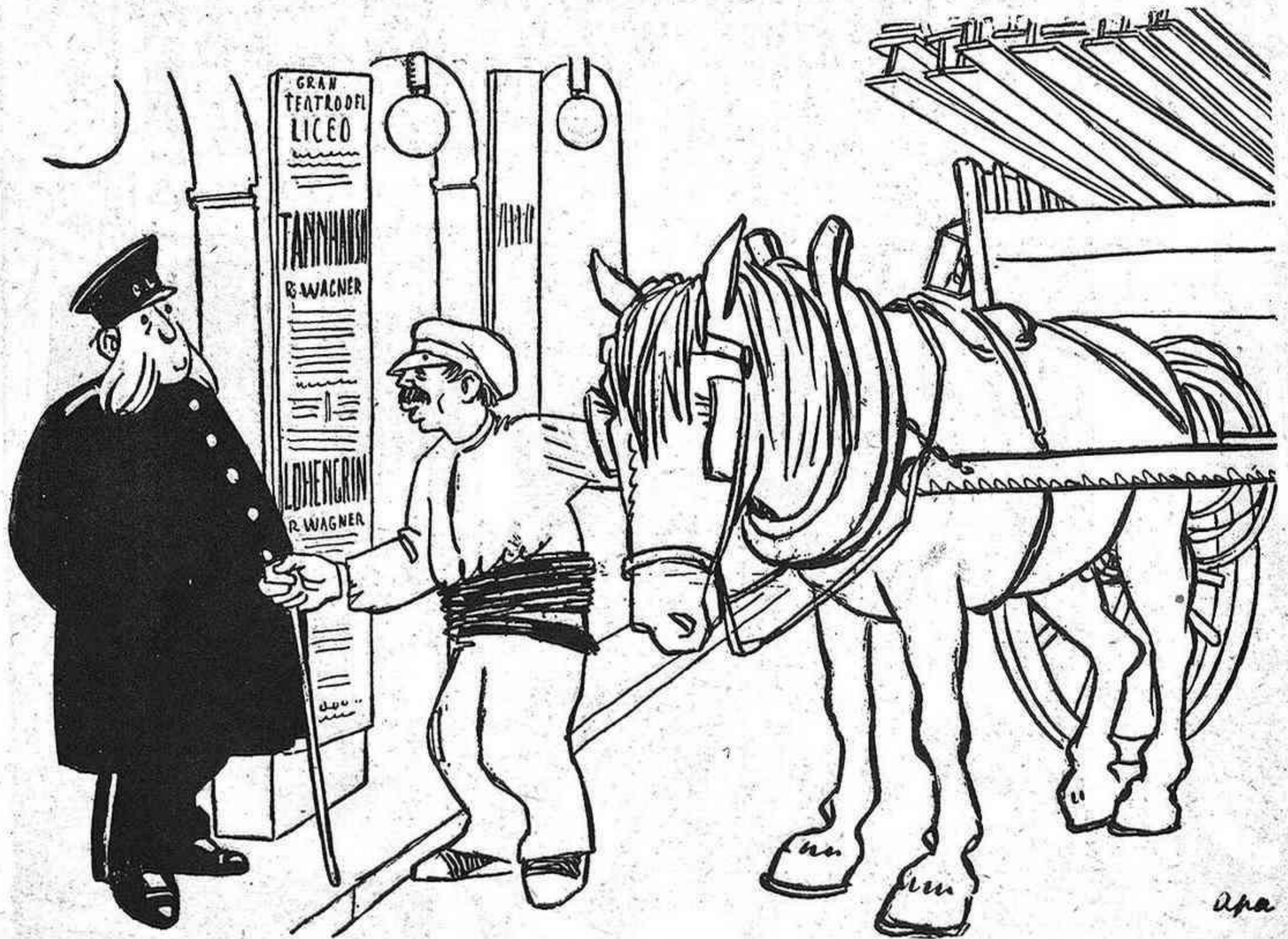
¡Resulta tan digne de llástima y arrenca tan fàcilment l'almoyna el pobre que al parar la má dreita ensenya ab l'esquerra un *escura-dents* de bona midal...

Un diari extranger, després d'explicar als seus lectors que las nacions més fumadores del món son, per ordre *fumérich*, Holanda, Nort-América, Bélgica, Alemania, Austria, Noruega, Canadá y Fransa, diu molt serio:

«El poble que fuma menos es l'espanyol.»

¿Han llegit may vostés atrocitat més horrenda?...

ALS PÓRTICHS DEL «LICEO»

—¿Sab si va aquí aquest ferro?...

—Podría ser... ja ho preguntaré... Desde que 's fa tant Wagner, que 's necessita molt metall...

apa

ENTRE DRAMATURGS

Se coneix que 'l qui ha escrit aquestes ratllas no ha estat may á Barcelona.

Ni ha vist cap teatro del Paralelo en una tarde de plé.

Ha tornat del seu viatge al rededor del món nostre bon amich el celebrat pintor escenógrafo don Olegari Junyent.

No cal dir el plaher qu' hem sentit al abrassarlo després de prop d' un any d' ausencia y l' interés ab que esperém els fruyts que la seva llarga excursió pels paísos més pintorescos de la terra ha de donar al art que ab tan éxit cultiva el nostre estimat amich.

Dissapte á la tarde, perque era 'l sant del rey, els empleats de la Casa Gran varen fer festa.

Y aixó que la majoría d' ells deuen ser republicans y fins potser radicals dels més tremendos.

Pero, lo que segurament deurán dir els interessats:

—Una cosa es el radicalisme y un' altra burcársela per l' ombra.

*
**

A Barcelona se 'n donan molts de cassos per aquest istil.

Y nó entre gent de poch més ó menos, sinó entre intellectuals dels que dirigeixen l' opinió y posan tot sovint cátedra de formalitat y conseqüència.

Hi ha, verbi-gracia, diaris que 's diuhen avansats, que no tenen reparo en jugar cada any als seus lectors la següent divertidíssima broma:

Arriba el divendres sant y, *por respeto á la santidad del día*, deixan de sortir.

Pero vé després el primer de Maig y, *en celebració de la fiesta del trabajo*, tampoch se publican.

Sens perjudici de que l' endemà se despenjin ab un article de fondo que comensa ab aquestes amargas paraulas:

«La versatilidad, la ligereza, la falta de convicciones de nuestro pueblo...»

¡Quín rebombori va armar el pobre senyor Galí al parlar dels aguinaldos!

En plena sessió y al contestar á un regidor, va dir que 'l comparar als empleats municipals ab els mossos de café era *rebaixar á n' aquells*.

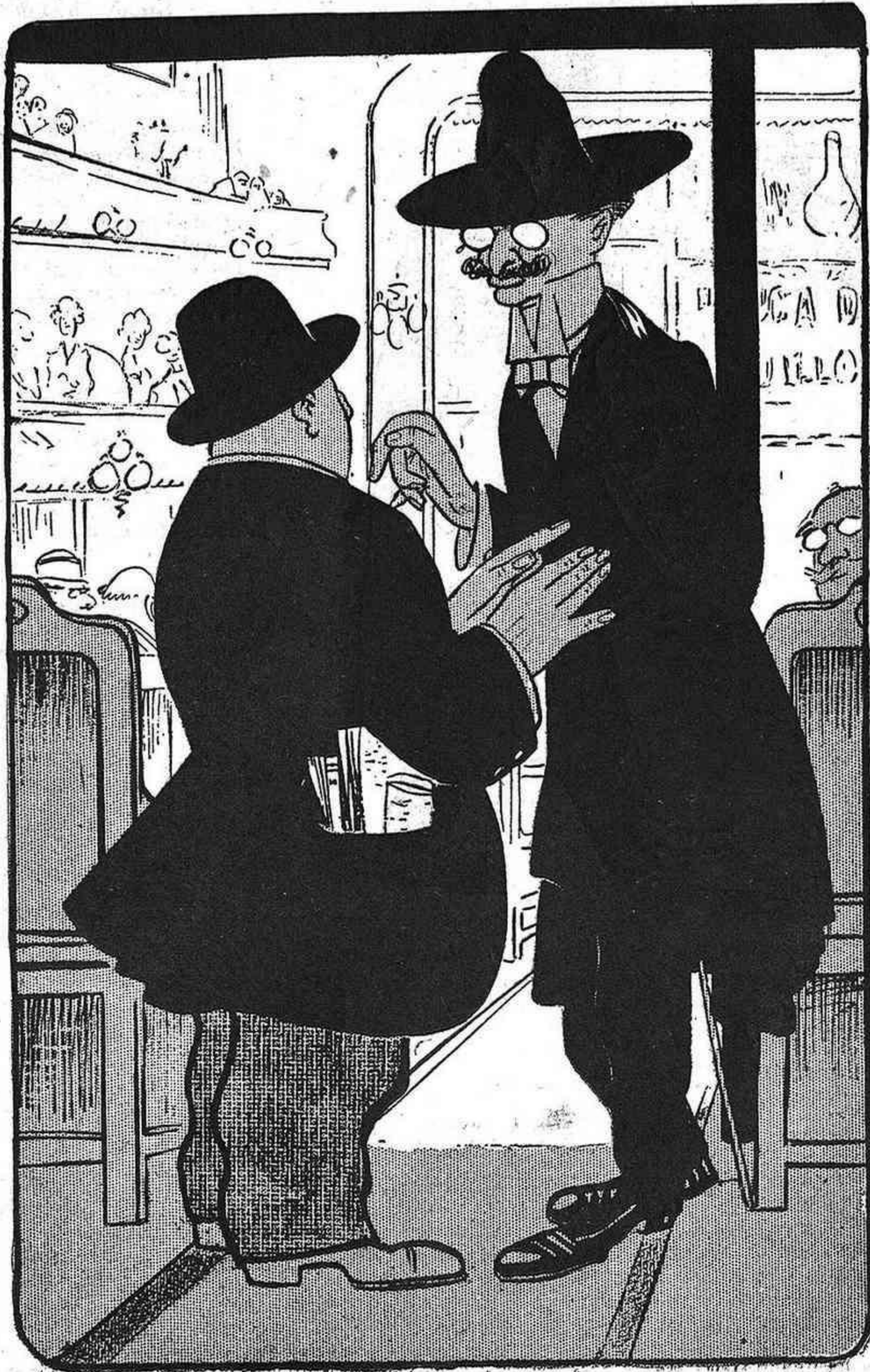
Y, naturalment, ara 'ls mossos de café s' han sentit la cafetera ofesa, y vingan protestas.

Vet'aquí una insignificant relliscada en un discurs, á quinas conseqüencias porta!

Per arreglar aixó, senyor Galí, no té més qu' una sortida.

A lo menos, nosaltres, ho faríam aixís:

D' aquí en endavant... ens faríam fer el café á casa.

—Gracias ¿eh? pel bombo inmerescut que 'm donas en el teu diari.
—¡Fuig, home! Demá estrenaré jo, y tú ho farás per mí.

Y ara que parlem de París.
Baix pena de multa, el prefecte de policia ha prohibit tirar pells de taronja al carrer.

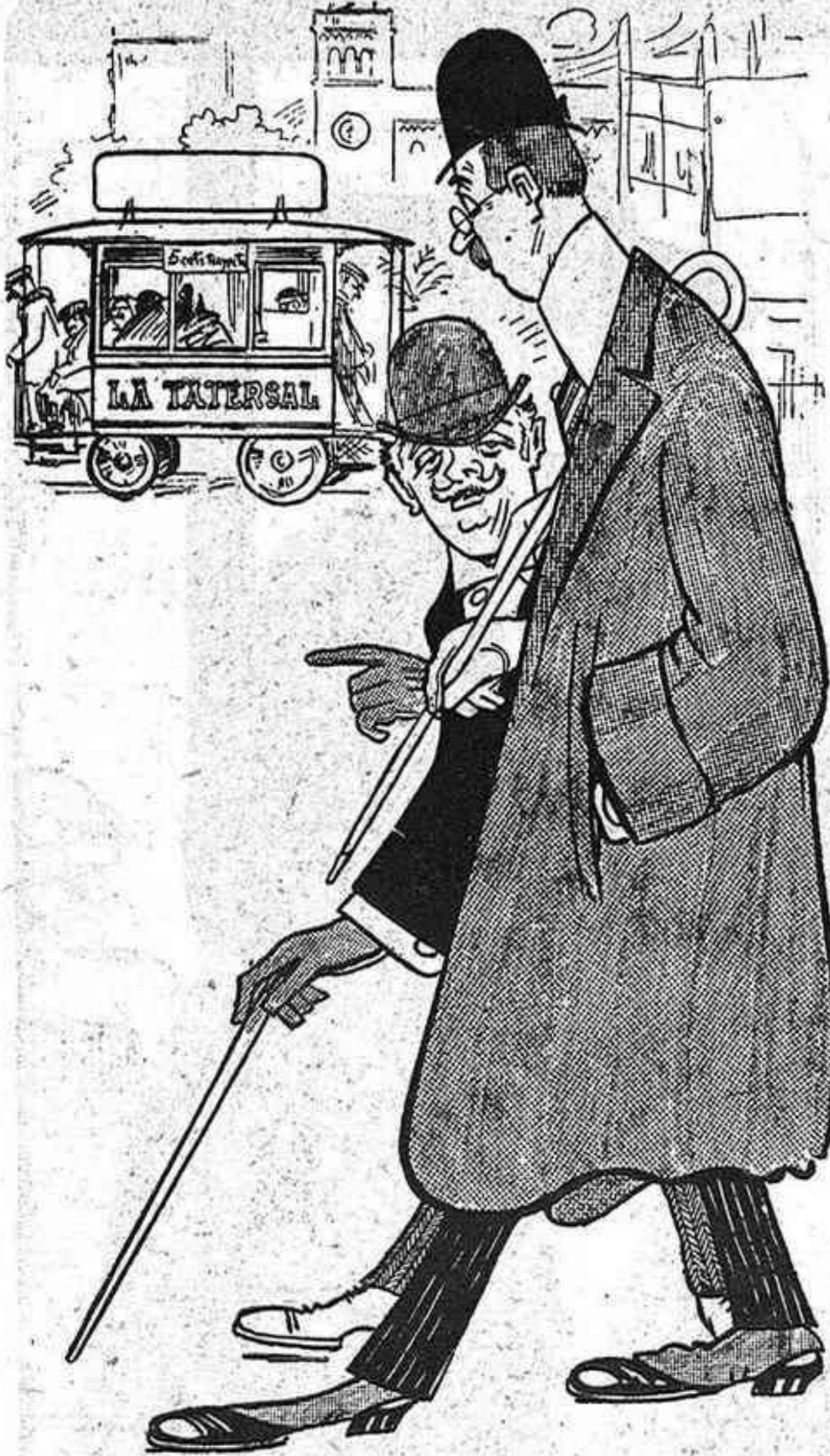
¿No podria copiarse també aixó aquí?
Si l' alcalde no s' hagués d' ofendre, casi 'ns atreviríam á assegurarli que més necessaria es aquesta prohibició que la d' escampar prospectes y anuncis.

Els papers, sobre 'l paviment dels carrers, tot lo més que fan es lesionar l' estética.

En cambi, las pells de taronja poden arribar á fer tren-car las camas.

Un bon exemple que imitar.
L' Ajuntament de París ha acordat donar en els seus salóns dos sumptuosos balls que se celebrarán els días 20 y 27 de Febrer. La cantitat senyalada per aquestas festas no es molt grossa: 100,000 franchs, y bon profit.
¿Cóm dimontri el nostre Municipi, tan aficionat á co-

ENTESOS

—Vosté encare creu que l' *Esperanto* es el llenguatge universal?... S' enganya, home... L' *Esperanto* es, tot lo més, un idioma *tatersal*...

—¿Y qué vol dir *tatersal*?

—Que no l' entén ningú.

piar las cosas extranjeras—sobre tot las dolentas—no 's determina á seguir l' exemple del de París?

Apa, aixerits regidors, que 'l Carnaval s' acosta.

Un parell de balls al Saló de Cent ó al Palau de Bellas Arts, ab el seu sopanet corresponent, y ¡viva la Pepa!

A una corporació que ab tanta serenitat arrossega ja un déficit d' alguns milions, ¿qué li ha de significar un petit malgasto de vint mil duros?

No se 'n preocupi del efecte que aixó pugui produhir.

La gent aquí ho aguanta tot.

La premsa, mentres la convidin, no dirá res.

Y además, quan á París ho fan...

Per fi, després de no pochs aplassaments, va tenir lloch diumenge passat en el restaurant Martín el tan *careado* banquet dels *Lligayres*.

¿Y á sant de qué aquest agape tan sorollós?...—preguntarán els lectors.

Jo 'ls diré: aquest banquet el celebren els senyor de la dreta cada any al renovar la Junta de la *tiva* pera demostrar qu' entre 'ls entrants y els sortints hi regna la més franca cordialitat.

Aixó del amor als entrants, efectivament, va quedar demostrat *con creces*.

Y van demostrar dugas cosas més els senyors membres de la *Lliga*:

Van demostrar que tenían el duro y que gastavan gana.

—Pel sant del rey, va fer festa la gent de la Casa Gran.

—¿Y ho va permetre, en Bastardas,

sent, com es, republicá?

—Home... home... tant com permétreho!...

—Donchs qué?

—Que ho va celebrar.

Un' altra ironía de la justicia *gedeónica* contemporánea: Un tal Fallanza, reu condemnat á la darrera pena per l' Audiencia de Cádiz, va morir de tuberculosis, á la presó.

D' aixó fa un grapat de setmanas.

Donchs, bé... Ara 'l rey li ha firmat l' indult!

De modo que: quan fou mort... l' indultaren.

Cambiém els ditxos, ja que no podém cambiar la manera de ser dels administradors de la Justicia.

Entre dugas senyoras á la moderna:

—Per obtenir lo que vull del meu marit; ¿sabs qué faig?... L' amenasso en declararme en huelga.

—Donchs, noya, ab el meu, no hi valdría pas...

—Per qué?

—Perque quan jo iniciaría la huelga que vols dir, ell ja hauría fet el tancament de caixas.

NOTAS DE CASA

Calendaris rebuts últimament:

Imprenta y litografía de Joan Bastard: Una bonica composició litogràfica ab almanach de fulla mensual.

Farmacia del Dr. Pau Vilaplana: Elegant cromó, ab almanach de fulla mensual.

Barral germans, Establiment gràfic: Una magnífica composició en colors, ab almanach de fulla mensual.

QUÈNTOS

Un que sab cóm las gastan las femellas:

—Camarer!

—Digui, senyor.

—Demá crídám á tres quarts de dotze.

—Y aixó? Tant tart?... Que no 's troba bé?

—Sí... pero... es que á las deu haig de sortir ab la senyora.

Dos xavalets están discutint:

—Hela! Hela!... Me 'n daría vergonya! El teu pare es sabater y tu sempre vas ab las sabatas foradadas.

—Pitjor el teu pare qu' es dentista y el teu germanet petit encare no té cap dent.

Un lladregot de pochs anys es presentat davant del jutje:

—Y á la teva edat ¿no has sentit com una mena de por, al robar el portamonedas d' aquella senyora?

—Sí, senyor... He tingut por de que fós buyt.

SOLUCIÓNS

A LO INSERTAT EN EL ÚLTIM NÚMERO

1.ª XARADA I.—*A-rros-se-ga.*

2.ª ID. II.—*Mas-nou.*

3.ª ANAGRAMA.—*Atxa, xata.*

4.ª ROMBO.—

R
P O P
P E S A R
R O S A L I A
P A L A U
R I U
A

5.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Bruniselda.*

6.ª GEROGLÍFICH.—*No fa ressol si no fa sol.*

XARADAS

I

LA VENEDORA DE MITJAS

CAPÍTOL II

—Qui vol mitjas ben barato?..
 En porto de totes midas!..
 Sense costura; mireu...
 com s' arronsan y s' estiran.
 —¿Que son molt *prima-segona*?
 —*Primera!* son baratíssimas;
 á un ral el parell; triadas
 y á gust de qui 'n necessita.
 —¿Que las ven *al por mayor*?..

—Del modo que li convinga.
 —¿Y las emproba també..?
 —Dona; si tan li precisa...
 —Es que jo, com que soch coixa
 ja 'n tinch prou ab una mitja;
 aquí te mitj ral y...

—Fugi;
 no veu que m' esguerraria
 un parell?..

—Qué n' haig de fer?..
 —Jo sí que n' haig de fer!.. ¡tira!
 Si me l' hagués d' escoltar,
 que dreta la pujaria
 la *hu-tercera*.

—¡Net y dos!
 á mí no 'm vingui ab musicas;
 ¿me la vol dar?

—Per un ral.
 —Per mitj.
 —Será un altre día,
 avuy no.

—¡Poca paraula!
 —¡Regatona!

—¡Bruixa!
 —¡Ximple!
 ¡Quins modos te aquest fregall
 de cuyna! ¿Qué pagaria
 de semblarsem?... ¡Té una *tot*
 que pot guanyarse la vida

A L' ARCALDÍA
 EL DISSAPTE PASSAT

—¿Hi es l' Arcalde republicá?
 —No, senyor. Com que avuy es el sant del rey, fa festa.

PJ'AROI

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

EDICIONS POPULARS

D'EN

Santiago Rusiñol

OBRA NOVA

Preu: UNA PESSETA

AUCELLS DE PAS

Guillermo López

La mentira musical

Un tomo en 8.º, Ptas. 1

M. Tarragó y Romeu

L' istiu de Sant Martí

NOVELA — Preu: 2 pessetas

DE POETISACIÓ

per GABRIEL ALOMAR

Preu: UNA PESSETA

COLECCIÓN DIAMANTE - Catálogo de los tomos publicados

1. R. de Campoamor. Doloras, 1.ª serie.	30. E. Rodríguez Solís. La mujer, el hombre y el amor.	54. Marlano de Gavla. Cuentos en guerrilla.	82. L. G. de Giner. La Samaritana.
2. — Doloras, 2.ª serie.	31. M. Matoses (Corzuelo). Aleluyas finas!	55. Felipe Pérez y González. Peccata minuta.	83. Cyrano de Bergerac. Viaje á la luna.
3. — Humoradas y cantares.	32. E. Pardo Bazán. Por la España pintoresca (viajes).	56. Francisco Alcántara. Córdoba.	84. E. Antonio Flores. ¡Huérfanal!
4. — Pequeños poemas, 1.ª serie	33. } A. Flores. Doce españoles de	57. Joaquín Díoenta. Cosas mías.	85. Ivan Tourgueneff. Hamlet y Don Quijote.
5. — Pequeños poemas, 2.ª serie	34. } brocha gorda.	58. López Silva. De rompe y rasga.	86. A. Pestana (Cañel). Cuentos.
6. — Pequeños poemas, 3.ª serie	35. José Estremera. Fábulas.	59. Antonio Zozaya. Instantáneas.	87. Angel Guerra. Al sol.
7. — Colón, poema.	36. E. Pardo Bazán. Novelas cortas	60. J. Zahonero. Cuentecillos al aire	88. T. Dostolewsky. Alma infantil.
8. — Drama Universal, poema, primer tomo.	37. E. Fernández Vaamonde. Cuentos amorosos.	61. L. Taboada. Colección de tipos.	89. E. de Amicis. Aire y Luz.
9. — Drama Universal, poema, segundo tomo.	38. E. Pardo Bazán. Hombres y mujeres de antaño.	62. Beaumarchals. El Barbero de Sevilla.	90. L. García de Giner. Valentina.
10. — El Licenciado Torralba.	39. J. de Burgos. Cuentos, cantares y chascarrillos.	63. Angel R. Chaves. Cuentos de varias épocas.	91. E. de Amicis. Manchas de color.
11. — Poesías y Fábulas, 1.ª serie	40. E. Pardo Bazán. Vida contemporánea.	64. Alfonso Karr. Buscar tres pies al gato.	92. Voltaire. Zadig y Micromegas.
12. — Poesías y Fábulas, 2.ª serie	41. } Jacinto Labaila. Novelas inti-	65. Francisco Pí y Arsuaga. El Cid Campeador.	93. M. Ugarte. Mujeres de Paris.
13. E. Pérez Escrich. Fortuna.	42. } mas.	66. Vital Aza. Pamplinas.	94. } Obras menores de Cervantes.
14. A. Lasso de la Vega. Rayos de luz	43. Fr.ª Sarasate de Mena. Cuentos vascongados.	67. A. Peña y Goñi. Río revuelto.	95. } J. Pérez Zúñiga. Chapuceras.
15. F. Urrecha. Siguiendo al muerto	44. F. Pí y Margall. Diálogos y Artículos.	68. E. Gómez Carrillo. Tristes idilios	96. J. Pérez Zúñiga. Chapuceras.
16. A. Pérez Nleva. Los humildes.	45. Charles de Bernard. La caza de los amantes.	69. Nicolás Estévez. Calandracas.	97. Voltaire. Cándido.
17. S. Rueda. El gusano de luz.	46. Eugenio Sué. La Condesa de Lagarde.	70. V. Blasco Ibáñez. A la sombra de la higuera.	98. Goethe. Las amarguras del joven Werther.
18. S. Delgado. Lluvia menuda.	47. R. Altamira. Novelitas y cuentos	71. A. Dumas, hijo. La Dama de las Camelias.	99. J. Benavente. Teatro rápido.
19. C. Frontaura. Gente de Madrid.	48. J. López Valdemoro (El Conde de las Navas). La niña Araceli.	72. J. M. Bartrina. Versos y prosa.	100. Novelas picarescas. Lazarillo de Tormes y Rinconete y Cortadillo.
20. Miguel Melgosa. Un viaje á los infiernos.	49. R. Soriano. Por esos mundos...	73. F. Barado. En la brecha.	101. J. León Pagano. La balada de los sueños.
21. A. Sánchez Pérez. Botones de muestra.	50. L. Taboada. Perfiles cómicos.	74. Luis Taboada. Notas alegres.	102. A. Guerra. Polvo del camino.
22. J. M. Matheu. ¡Rataplán!	51. B. Pérez Galdós. La casa de Shakespeare.	75. Xavier de Montepín. La señorita Tormenta.	103. Camilo Castello Branco. María Moisés.
23. T. Guerrero. Gritos del alma.	52. J. Ortega Munilla. Fífina.	76. A. Zozaya. De carne y hueso.	104. Gracla Deledda. Cuentos de la Cerdeña.
24. Tomás Luceño. Romances y otros excesos.	53. F. Salazar. Algo de todo.	77. X. de Montepín. Muerto de amor	105. Antología taurina.
25. L. Ruiz Contreras. Palabras y plumas.		78. Conde León Tolstol. Venid á mí...	106. Manuel Carretero. La espuma de Venus.
26. R. Sepúlveda. Sol y Sombra.		79. A. Calderón. A punta de pluma.	107. Federico Rahola. Los ingleses vistos por un latino.
27. J. López Silva. Migajas.		80. Enrique Murger. Elena.	
28. F. Pí y Margall. Trabajos sueltos		81. Luis Taboada. Siga la broma.	
29. E. Pardo Bazán. Arco iris, cuentos.			

———— Precio de cada tomo, 2 reales ————

ALFONSO DAUDET

EL HERMANO

Un tomo en 8.º, Ptas. 1

MAURICE LEBLANC

(Nueva edición)

ARSENIO LUPÍN

 Ladrón de levita

Un tomo en 8.º, Ptas. 2'50

Acaba de publicarse la nueva edición del indispensable libro

EL CONSEJERO DE LOS ENAMORADOS

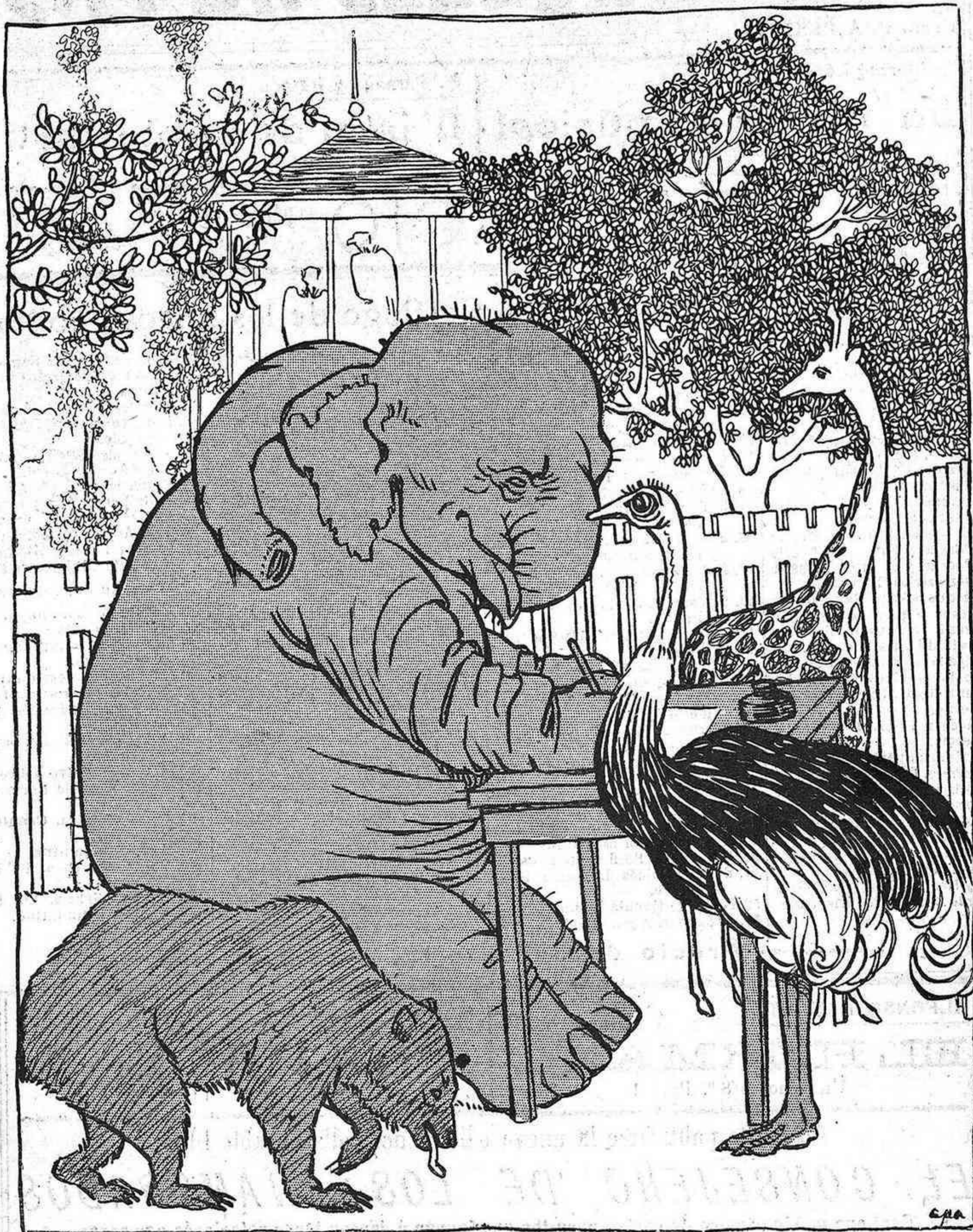
Contiene un sin número de cartas para los que tengan ó deseen tener relaciones amorosas

Lenguaje de las flores. — Clave emblemática del reino vegetal. — Lenguaje del pañuelo. — Lenguaje del abanico. — Alfabeto de los mudos. — Lenguaje de las piedras preciosas, de los fósforos y del cigarro.

Un tomo de 224 páginas, Ptas. 1

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, si no 's remet además un ral pera certificat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

UNA SOLICITUT AL SENYOR ALCALDE

L' Avi, escrivint:

- «Por motivos de salud, deseamos ser trasladados al nuevo parque de Montjuich...»
- ¿Per qué no hi posas al parque de la montaña maldita, que 'ls farà més efecte?
- Calla, avestrú!... Déixam fer á mí, que tinch més experiencia que tú.